

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PODNIK

Podnik je soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání. K podniku patří věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podniku a slouží mu v souvislosti s podnikáním. Z toho plyne, že podnik není tvořen pouze hmotným majetkem (např. stroji, budovami), ale také penězi ocenitelnými nehmotnými právy a statky (licence, software, know-how, aj.) a také pracovní silou, která je v podniku zaměstnaná.

Hlavním smyslem, pro který je podnik zakládán je dosažení zisku.

Cíle podniku:

- zvýšení kvality výrobků,
- snížení nákladů,
- zvýšení životnosti výrobků,
- zvýšení výrobní kapacity,
- růst produktivity práce,
- rozšíření distribuční sítě,
- zvýšení podílu na trhu,
- zlepšení reklamy,
- přežití,
- zlepšení povrchové úpravy výrobků, aj.

Toto jsou převážně cíle, které si stanoví výrobní podnik. Podniky obchodní či poskytování služeb budou mít prioritou i jiné cíle.

Znaky podniku:

- *právní samostatnost* – podnik má práva a povinnosti a jedná svým jménem v právních vztazích,
- *hospodářská samostatnost* - samostatně rozhoduje o předmětu činnosti, o použití svých zdrojů,
  - samostatně hospodaří a ze svých výnosů hradí své náklady a dosahuje zisk či ztrátu,
  - vystupuje na trhu jako samostatný subjekt.

Funkce podniku:

- *výrobní* – podnik vyrábí výrobky, poskytuje služby,
- *dodavatelská* – dodává a tak uspokojuje část potřeb na trhu,
- *ekonomická* – podnik hospodaří tak, aby dosáhl zisku,
- *sociální* – úspěšný podnik se stará o občany místo státu,
- *politická* – úspěšné podniky posilují vládnoucí politickou stranu,
- *bezpečnostní* – ochrana zdraví zaměstnanců, bezpečnost práce, životního prostředí,
- *zásobovací* – nákup, doprava, skladování,
- *prodejní (odbytová)* – podat vyrobené výrobky,
- *personální* – zaměstnat .

Členění podniků

Podniky lze členit podle řady kritérií. Omezíme se na pouze základní klasifikaci.

1. dle předmětu činnosti

- průmyslové,
- zemědělské,
- obchodní,
- peněžní,
- podniky poskytující služby.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. podle velikosti

Velikost podniku může být určena pomocí různých kvantitativních veličin, jako je např. objem výroby, tržeb, velikost zisku, popř. počet zaměstnanců.

- malé do 25 zaměstnanců,
- střední 25 – 499 zaměstnanců,
- velké 500 a více.

Podnik a jeho struktura

Řízení v podniku je velmi složitý proces, proto je nutné členit 2 způsoby:

- vertikální,
- horizontální.

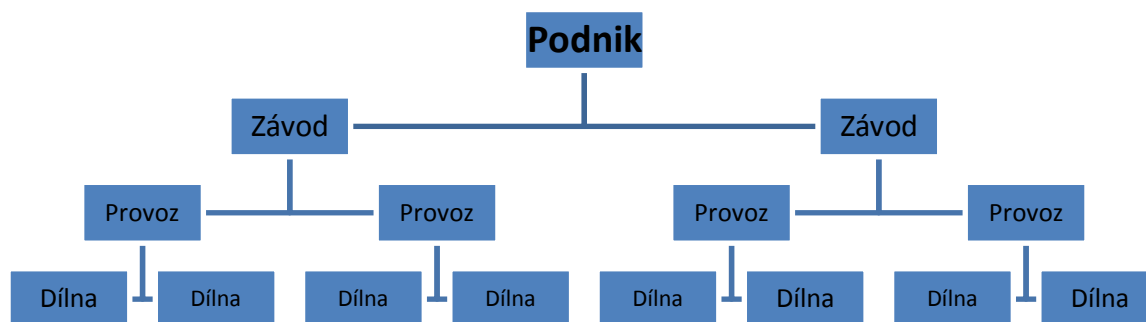
Vertikální členění:

Dílna – v čele stojí mistr, který zodpovídá za její chod, jedná se o seskupení pracovišť, na nichž vykonává každý zaměstnanec přidělenou práci, např. svařovna, soustružnická dílna, frézařská dílna, aj.

Provoz – v čele stojí vedoucí provozu. Jde o seskupení dílen, ve kterých probíhá ucelená výroba, výsledkem je např. polotovary, součástka, výrobek.

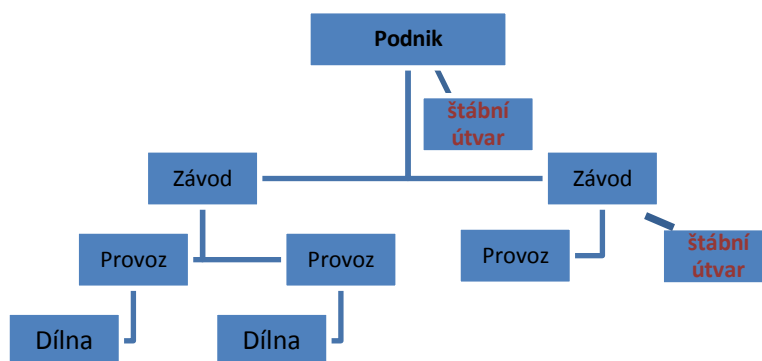
Závod – v čele stojí ředitel - manager, jde o seskupení jednotlivých provozů. Ředitel provozu má omezenou pravomoc, rozhoduje jen v rámci svého závodu (o propouštění, přijímání, odměňování, aj.)

Podnik – nejvyšší stupeň řízení. V čele stojí podnikový (generální) ředitel, který odpovídá za chod celého podniku, např. určuje vize a cíle podniku, produkuje ucelený výrobní program, uzavírá obchodní smlouvy, aj.

Horizontální členění:

Pro zvýšení odbornosti řízení se vytvářejí tzv. **štábní útvary**. Jsou řízeny ředitelem podniku a jejich hlavní činností je zajistit odbornou stránku své činnosti (právník, ekonom, personalista, informatika, poradenství, kontrola, aj.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podnikové činnosti

Základní funkcí podniku je přeměnit vstupy (materiál, finance, informace) ve výstupy (výrobky, služby).

Rozlišujeme tyto základní podnikové činnosti:

A) Činnosti, při kterých si podnik zajišťuje potřebné výrobní činitele

Zásobovací činnost

Tuto činnost zabezpečuje zásobovací útvar, popř. útvar nákupu v podniku.

Hlavním úkolem - zabezpečení vstupů do výroby (materiál, suroviny, energie, stroje, zařízení, zboží, aj.),
- nákup a převímka zásob, skladování, plánování zásob (kolik a kdy), vydávání zásob.

Podnik musí vytvářet zásoby v potřebném množství, druhu, kvalitě, za výhodnou cenu, aj., s udržováním zásob jsou spojeny náklady na pořízení a skladování. Zásoby musí zajistit plynulou činnost podniku a celkové náklady s nimi spojené musí být co nejnižší.

Tomuto tématu se budeme blíže věnovat v kapitole zásobování a logistika v podniku.

Investiční činnost

Investiční činností rozumíme použití kapitálu podniku k:

- získání dlouhodobého majetku, jeho rekonstrukci, modernizaci, obnově – tj. *věcné investice*,
- uložení do cenných papírů, do banky, uměleckých předmětů, nákup nemovitostí za účelem pronájmu – tj. *finanční investice*.

modernizace = rozšíření vybavenosti a použitelnosti

rekonstrukce = zásah do majetku, který způsobí změnu jeho účelu nebo technických parametrů

Personální činnost

Nové pojetí personální činnosti nese název = *Řízení lidských zdrojů*.

K úkolům této činnosti v podniku patří:

- výběr pracovníků,
- přijímání pracovníků,
- zařazování a zaškolování pracovníků,
- výcvik a vzdělávání pracovníků,
- hodnocení, atd.

B) Hlavní činnost

- pro výkon této činnosti byl podnik založen,
- z hlavní činnosti získává podnik část svých výnosů.

Výrobní činnost

Výroba = přeměna výrobních faktorů vynaložených na výrobu.

Výrobní činnost = přeměny výrobních faktorů ve výrobky, tato přeměna probíhá jako výrobní proces je podložena výrobním programem, který musí být naplánován.

Tomuto tématu se budeme blíže věnovat v kapitole výrobní podnik.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obchodní činnost

Obchodní činností nazýváme zprostředkování přechodu zboží od výrobce ke spotřebiteli, Tuto činnost může podnik provádět sám – *přímým prodejem*, nebo přes zprostředkovatelskou organizaci – *tj. obchodní organizace*.

obchodní činnost lze provádět:

- se zbožím* – prostřednictvím maloobchodu (tj. prodej zboží konečnému spotřebiteli),
  - prostřednictvím velkoobchodu (prodej zboží ve velkém tzv. průmyslovému spotřebiteli, který zboží používá pro další výrobu nebo jej dále distribuuje.
- s penězi* – na burze.

Burza je zvláštní forma trhu, která má přesně stanovená pravidla. Burzovní obchody se konají pravidelně v určitou dobu, na stejném místě a může se jich účastnit jen určitý přesně vymezený okruh lidí.

Dle předmětu obchodování rozlišujeme burzy:

- všeobecné* – obchoduje se se zbožím,
- komoditní* – specializované, s ropou a jejími deriváty,
- hodnotové* – obchodování s cennými papíry, součástí jsou i devizové burzy, které jsou základem pro stanovení kurzu měn.

Poskytování služeb

Ke spotřebě služby dochází v okamžiku jejich výroby, nemohou být nakoupeny a znovu prodány za jinou cenu.

Podle toho, pro koho je služba určena rozlišujeme:

- služby pro obyvatelstvo* – doprava, spoje, bankovníctví, kadeřnictví, opravy, hotelové, restaurační služby, finanční služby, aj.
- služby pro výrobní sféru* – reklama, provádění oprav, údržba, věda, výzkum, a také doprava, spoje, bankovníctví, pojišťovnictví
- služby ve státním sektoru* – školství, zdravotnictví, sociální služby, státní správa, soudnictví, policie, aj.

C) Ostatní činnosti

Marketing

Marketing – slovo anglického původu.

Market = trh, tržiště, odbyt, odbytiště.

Ing .....vyjadřuje v angličtině zpravidla pohyb, děj, akci...

Marketing = práce s trhem, tvorba trhu

Marketing – komplexní proces, který zahrnuje mnoho činností: průzkum potřeb zákazníků, aktivním ovlivňováním těchto potřeb (reklamou) poznáním konkurence, rozhodování o vývoji nových výrobků, volba distribuční cesty k zákazníkovi.

Prodej - je jedna z činností firmy, je to samotná procedura prodeje výrobku zákazníkovi, tj. jedna z marketingových činností.

Aby mohl podnik co nejlépe uspokojovat potřeby a přání zákazníka, které zjistil průzkumem trhu, musí k tomu mít příslušné nástroje. Postupně vznikl tzv. **marketingový mix**, který využívá 4 základní skupiny prvků (nástrojů):

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podle počátečních písmen jejich anglických názvů je označujeme jako **čtyři P**:

- Product – výrobek,
- Price – cena,
- Placement – distribuce,
- Promotion – propagace.

Finanční činnost

Finanční činností se zabývá finanční MG.

Předmětem finančního řízení je:

- sledování toku peněz v podniku,
- zajištění likvidity podniku (schopnost platit závazky),
- předvídání potřeby finančních prostředků,
- řízení daní,
- vedení kontaktů a jednání s bankami aj. investory,
- opatřování a použití finančních prostředků pro provoz a rozšiřování majetku podniku, atd.

Toto je přehled důležitých, výčet není kompletní, činnosti a útvary se odvíjí od typu a velikosti podniku.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní listy:

1. Uveďte další cíle, které si podnik může stanovit.....

.....

.....

2. Uspořádejte následující cíle firmy do hierarchické struktury.

a) pro obchodní firmu,

b) pro výrobní firmu.

	Obchodní firma	Výrobní firma
zvýšení kvality výrobků		
zvýšení životnosti výrobků		
zlepšení ziskovosti		
zvýšení podílu na trhu		
zlepšení reklamy		
zlepšení povrchové úpravy výrobků		
rozšíření distribuční sítě		

3. Uveďte konkrétní příklady podniků s tímto zaměřením:

Průmyslové .....

Zemědělské .....

Obchodní .....

Peněžní .....

Poskytující služby .....

4. Roční plán byl v podniku stanoven vyrobit 150 000 pracovních oděvů a 100 000 sportovních souprav. Ve skutečnosti bylo vyrobeno 160 000 pracovních oděvů a 98 000 sportovních souprav. Vypočtete, na kolik % byl splněn plán výroby.

5. V tabulce jsou uvedeny plánované náklady a výnosy papíren. Ve skutečnosti se vyrobilo a prodalo 1 010 000 sešitů, za cenu 11 Kč/ks, čímž se zvýšila spotřeba materiálu o 30 000 Kč, ostatní náklady se nezměnily.

Položka	plán	skutečnost	% plnění
Ná celkem	10300000		
Vý celkem	11000000		
Zisk celkem	700000		

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vypočtete:

- skutečné náklady na výrobu sešitů,
- skutečné výnosy,
- skutečný zisk,
- % plnění plánu.

6. V tabulce jsou vyplněny plánované údaje podniku. Ve skutečnosti se vyrobilo a prodalo 2 050 ks výrobků, přičemž spotřeba látky činila 3 100 m, spotřeba el. energie 1 00 kWh a celkový pracovní čas činil 1 050 hod.

Položka	plán	skutečnost	% plnění
Spotřeba mater.	3000 m		
Spotřeba energie	1000 kW		
Spotřeba práce	1000 hod.		
Výroba celkem	2000 ks		